

STUDIA
PRZYPADKÓW
WEDŁUG
TRADYCYJNEJ
MEDYCYNY
CHIŃSKIEJ

CHOROBY
WEWNĘTRZNE
W TRADYCYJNEJ MEDYCYNIE CHIŃSKIEJ

LIU BAI-YAN
SUZANNE ROBIDOUX
YE XIAO

GALAKTYKA

LIU BAI-YAN
SUZANNE ROBIDOUX
YE XIAO

CHOROBY
WEWNĘTRZNE
W TRADYCYJNEJ MEDYCYNIE CHIŃSKIEJ

LIU BAI-YAN
Hunan University of Chinese Medicine

SUZANNE ROBIDOUX
Beijing University of Chinese Medicine

YE XIAO
Zhejiang Chinese Medical University

Recenzenci

Język chiński
CAI GUANG-XIAN
Hunan University of Chinese Medicine

WANG MING-QIANG
First Affiliated Hospital of Guiyang
College of Chinese Medicine

Język angielski

OR SHAMPANIER
Beijing University of Chinese Medicine

Redaktorzy towarzyszący

HU XUE-JUN
lekarz naczelny i dyrektor, Emergency
Department of Integrated Chinese
and Western Medicine, Affiliated
Hospital of Hunan Institute
of Chinese Medicine

ZHU YING
lekarz naczelny, profesor, dyrektor
Internal Medicine Department of the
2nd Affiliated Hospital of Hunan University
of Traditional Chinese Medicine,
a także dyrektor Teaching and Research
Section of Internal Medicine

KIM JONG YOUP
Beijing University of Chinese Medicine

Przekład na język polski:
Marta Nizioł-Wojniusz (cz. 1–2)
Iwona Pręciuk (cz. 3–5)

B&R Book Program

Zalecenia zawarte w niniejszej publikacji zostały opracowane z zachowaniem największej staranności, nie mają one jednak na celu zastępowania fachowej opieki medycznej lub zmiany terapii medycznej zaleconej przez specjalistę. W przypadku konkretnych problemów zdrowotnych zawsze udaj się po poradę do specjalisty. Wydawca nie odpowiada za niekorzystne skutki, jakie mogą się pojawić w konsekwencji skorzystania z rad czy informacji omawianych lub sugerowanych w niniejszej książce.

Choć autorzy i wydawca dołożyli wszelkich starań, aby zawarte w tej książce informacje były rzetelne i kompletne, nie ponoszą oni żadnej odpowiedzialności za mogące pojawić się błędy, nieścisłości, przeoczenia lub niezgodności.

Tytuł oryginalny: *TCM Case Studies: Internal Medicine*

Copyright © 2014 by People's Medical Publishing House Co., Ltd.

Authorized translation from English language
edition published by People's Medical Publishing House (PMPH).
Autoryzowany przekład z wydania w języku angielskim
opublikowanego przez People's Medical Publishing House (PMPH).

All rights reserved. Wszelkie prawa zastrzeżone.

WYDANIE POLSKIE:

Copyright © for the Polish edition: Galaktyka sp. z o.o., Łódź 2023
90-644 Łódź, ul. Żeligowskiego 35/37
tel. +42 639 50 18, 639 50 19, tel./fax 639 50 17
e-mail: info@galaktyka.com.pl; sekretariat@galaktyka.com.pl
www.galaktyka.com.pl
ISBN: 978-83-7579-896-8

Konsultacja: Marta Markowska, Mariusz Giżycki
Redakcja: Aneta Wieczorek
Korekta: Monika Ulatowska
Redakcja techniczna: Renata Kozłowska
Redaktor prowadzący: Marek Janiak

Projekt okładki: Master
Skład: Garamond
Druk i oprawa: READ ME

Pełna informacja o ofercie i planach wydawniczych:
www.galaktyka.com.pl
info@galaktyka.com.pl; sekretariat@galaktyka.com.pl
Zapraszamy!

Wszelkie prawa zastrzeżone. Bez pisemnej zgody wydawcy książka ta nie może być powielana ani w częściach, ani w całości. Nie może też być reprodukowana, przechowywana i przetwarzana z zastosowaniem jakichkolwiek środków elektronicznych, mechanicznych, fotokopiarskich, nagrywających i innych.

SPIS TREŚCI

1. CHOROBY PŁUC

1.1. KASZEL I ŚWISZCZENIE	21
Studium przypadku 1: Przeziębienie	28
Studium przypadku 2: Przewlekła duszność	31
Studium przypadku 3: Zapalenie oskrzeli	36
1.2. POTY	41
Studium przypadku 1: Spontaniczne poty, dr He Ming-Jing	44
Studium przypadku 2: Nieprawidłowe poty o charakterze przewlekłym, dr Zhang Qi ..	46
1.3. SYNDROM XIǪO KĔ	50
Studium przypadku: Cukrzyca	54

2. CHOROBY SERCA

2.1. SYNDROM BÌ KLATKI PIERSIOWEJ Z BÓLEM SERCA	59
Studium przypadku 1: Dusznica bolesna	62
Studium przypadku 2: Ucisk w klatce piersiowej	64
Studium przypadku 3: Przewlekły ucisk w klatce piersiowej z bólem	66
2.2. PALPITACJE	71
Studium przypadku: Przewlekłe palpacje	76
2.3. BEZSENNOŚĆ	81
Studium przypadku 1: Przewlekła bezsenność	86
Studium przypadku 2: Ostra bezsenność	88
2.4. SŁABA PAMIĘĆ	91
Studium przypadku 1: Przewlekła słaba pamięć	94
Studium przypadku 2: Przewlekłe zaburzenia równowagi	95

3. CHOROBY WĄTROBY

3.1. ZAWROTY GŁOWY I ZABURZENIA RÓWNOWAGI	101
Studium przypadku: Przewlekłe zawroty głowy	104
3.2. SYNDROM UDERZENIA WIATRU (UDAR)	109
Studium przypadku 1: Porażenie połowicze lewostronne	117
Studium przypadku 2: Porażenie połowicze prawostronne, dr Shi Xue-Min	119

3.3. SYNDROM DRŻENIA	123
Studium przypadku 1: Choroba Parkinsona	127
Studium przypadku 2: Drżenie mimowolne	128
3.4. PADACZKA	132
Studium przypadku 1: Przewlekła padaczka	135
Studium przypadku 2: Nagły atak konwulsji	136
3.5. CHOROBA AFEKTYWNA DWUBIEGUNOWA (DIĀN KUÁNG)	140
Studium przypadku 1: Schizofrenia	143
Studium przypadku 2: Przewlekła schizofrenia	145
3.6. DEPRESJA	149
Studium przypadku 1: Depresja	153
Studium przypadku 2: Przewlekła depresja	155
3.7. ROZPIERANIE W OBSZARZE PODŻEBROWYM	158
Studium przypadku 1: Obustronny ból w okolicy podżebrowej	161
Studium przypadku 2: Przewlekłe zapalenie pęcherzyka żółciowego z kamieniami żółciowymi, dr Li Shou-shan	163
Studium przypadku 3: Ostre zapalenie trzustki z kamicą żółciową, dr Zhang Ren ...	165
3.8. RAK WĄTROBY	169
Studium przypadku 1: Rak wątroby	172
Studium przypadku 2: Rak wątroby, dr Gao Hui-yuan	174
Studium przypadku 3: Rak wątroby, dr Zhu Ru-gong	175
4. CHOROBY ŚLEDZIONY I ŻOŁĄDKA	
4.1. BÓL BRZUCHA	181
Studium przypadku 1: Ostry ból brzucha	185
Studium przypadku 2: Ostry ból brzucha, dr Xing Xi-Bo	187
Studium przypadku 3: Ból brzucha z uczuciem zimna, dr Pu Ying-lu	188
Studium przypadku 4: Tępy ból w nadbrzuszu	189
4.2. SYNDROM PĪ	195
Studium przypadku 1: Przewlekłe uczucie pełności w nadbrzuszu	199
Studium przypadku 2: Przewlekły syndrom pĪ w nadbrzuszu, dr Li Shou-Shan	200
Studium przypadku 3: Nagły tępy ból w nadbrzuszu, dr Xi Yong-Jiang	202
4.3. WYMIOTY	205
Studium przypadku 1: Wymioty i zaparcia	209
Studium przypadku 2: Nagłe wymioty, dr Li Jie-Ming	210
Studium przypadku 3: Wymioty na tle nerwowym, dr Chen Shao-Long	212
4.4. ZAPARCIE	216
Studium przypadku: Przewlekłe zaparcie	220
4.5. BIEGUNKA	225
Studium przypadku 1: Przewlekła biegunka wczesnoporanna	230
Studium przypadku 2: Przewlekła biegunka ze śluzem, dr Xu Jing-Fan	231
Studium przypadku 3: Przewlekła biegunka, dr Lu Jing-Shan	233

4.6. CZERWONKA (KRWISTA BIEGUNKA ZE ŚLUZEM)	236
Studium przypadku 1: Ostra czerwotka	240
Studium przypadku 2: Czerwotka, dr Huang Zhi-Qiang	242
Studium przypadku 3: Ostra czerwotka dziecięca, dr Shi Xue-Min	243
4.7. KREW W STOLCU	247
Studium przypadku 1: Nagła obecność krwi w stolcu	251
Studium przypadku 2: Krew w stolcu dr Zhang Bo-Yu	252
Studium przypadku 3: Przewlekłe wrzodziejące zapalenie jelit, dr Li Bo-ning	253
4.8. SYNDROM WĒI	257
Studium przypadku 1: Przewlekła miastenia oczna	261
Studium przypadku 2: Osłabienie oraz drętwienie dłoni i stóp	263
4.9. SYNDROM NIEDOBRU I WYCIĘNCZENIA	267
Studium przypadku 1: Anemia z niedoboru żelaza	274
Studium przypadku 2: Anemia aplastyczna, dr Fu Ru-Lin	276
Studium przypadku 3: Przewlekła anemia, dr Li Shou-shan	277
Studium przypadku 4: Anemia monocytarna	278
Studium przypadku 5: Białaczka	281
4.10. SYNDROM BÌ	285
Studium przypadku 1: Przewlekły syndrom <i>bì</i>	290
Studium przypadku 2: Reumatoidalne zapalenie stawów, dr Zhang Ji	292
4.11. WODOBRZUSZE	296
Studium przypadku 1: Wodobrzusze z powodu marskości wątroby	300
Studium przypadku 2: Przewlekłe wodobrzusze, dr Jiang Chun-hua	302
Studium przypadku 3: Przewlekłe wodobrzusze i gruźlicze zapalenie otrzewnej, dr Xie Xi-liang	304
5. CHOROBY NEREK	
5.1. OBRZĘKI	311
Studium przypadku 1: Przewlekłe obrzęki	316
Studium przypadku 2: Obrzęk spowodowany niewydolnością nerek	317
Studium przypadku 3: Przewlekłe uogólnione obrzęki, dr Yang Yuan-de	319
Studium przypadku 4: Obrzęk i zapalenie nerek, dr Zhang Wei-shi	321
5.2. BOLESNE WYDALANIE MOCZU (STRANGURIA)	324
Studium przypadku 1: Nagła stranguria	331
Studium przypadku 2: Nagła stranguria, dr Zhang Ou i Han Hong	333
5.3. DEMENCJA	336
Studium przypadku 1: Demencja	340
Studium przypadku 2: Paraliż i demencja	341
INDEKS CHORÓB I SYNDROMÓW	345
INDEKS FORMUŁ	349

4.4. Zaparcie

Zaparcie jest częstym czynnościowym zaburzeniem przewodu pokarmowego, charakteryzującym się zmniejszoną częstością wypróżnień, trudnością w wypróżnianiu, niepełnym wypróżnieniem, suchym i skąpym stolcem bez jakichkolwiek chorób organicznych powodujących objawy.

Istnieją różne patomechanizmy prowadzące do zaparć. Niektóre z nich to wzorce niedoborowe, w tym niedobór *qi*, niedobór krwi i płynów ustrojowych, niektóre są skutkiem przepracowania i wyczerpania, inne są spowodowane złym stylem życia, takim jak nieregularna dieta, stres emocjonalny i psychiczny, starzenie się, a jeszcze inne to wzorce nadmiarowe, takie jak akumulacja gorąca w żołądku i jelitach, akumulacja zimna, nagromadzenie śluzu i zastój krwi. Miejscem zaburzenia jest jelito grube, ale ma też ścisły związek z funkcjami śledziony, żołądka, płuc, wątroby i nerek. Śledziona i żołądek są morzem transformacji i transportu. Śledziona reguluje transformację i transport, a żołądek harmonizuje i zsyła *qi* do jelit. Według medycyny chińskiej każdy narząd ma ważną funkcję w trawieniu. Pokarm jest jedzony ustami, przyjmowany i trawiony przez żołądek, a następnie przekształcany, transportowany i rozprowadzany przez śledzionę. *Qi* żołądka sprowadza składniki odżywcze do jelit, dzięki czemu są one wchłaniane, a mętne płyny są wydalane. Wątroba reguluje swobodny ruch *qi*, aby zapewnić prawidłowe funkcje wszystkich narządów. Nerki i śledziona pełnią funkcje ogrzewające i odżywcze, a płuca funkcje zstępujące i oczyszczające. Jeśli którykolwiek z tych narządów zostanie zaatakowany przez czynniki patogenne lub jest w stanie niedoboru i nie może prawidłowo funkcjonować, może dojść do zaparć. W przypadku stagnacji *qi* wątroby narządy *fu* zostają zablokowane, a stolce nie mogą być swobodnie wydalane. Jeśli *qi* nerek jest niedoborowe, jelito grube jest zbyt słabe, aby wydalic stolec. Jeśli *qi* płuc nie zsyła prawidłowo, żołądek i jelito grube należące do kanałów *yang ming* zostają zablokowane. Dodatkowo, zaparcia mogą się manifestować jako wzorce zimna, gorąca, niedoboru lub nadmiaru. Jedynie właściwe rozpoznanie prawidłowego wzorca i odpowiednie leczenie przyniosą terapeutyczny skutek.

RÓŻNICOWANIE WZORCÓW KLINICZNYCH I LECZENIE

1. NAGROMADZENIE NADMIAROWEGO GORĄCA W JELITACH

Objawy: suche stolce, trudne i nieczęste wypróżnienia, skąpy mocz o żółtym lub czerwonym zabarwieniu, zaczerwienienie twarzy, gorączka, rozpieranie i ból brzucha, suchość w ustach, nieprzyjemny zapach z ust, czerwony język z suchym, żółtym nalotem oraz ślizgający i szybki puls.

Zasady leczenia

- Usunąć gorąco i rozproszyć zastój.
- Nawilżyć jelito grube i odblokować zaparcia.

Główne punkty akupunkturowe

- PM 25 (*dà cháng shù*): punkt tylny *shu* jelita grubego, reguluje *qi* jelit i rozprasza zastój.
- Ż 25 (*tiān shū*): punkt przedni *mu* jelita grubego, wzmacnia żołądek i jelita, reguluje *qi*, łagodzi ból, oczyszcza gorąco i rozprasza zastój.

- SJ 6 (*zhī gōu*): sprowadza zbuntowane *qi* w dół, usuwa gorąco i usuwa zaparcia.
- JG 4 (*hé gǔ*): punkt *yuan* (źródłowy) jelita grubego, aktywuje jelita, reguluje *qi*, łagodzi ból i usuwa zaparcia.
- Ż 37 (*shàng jù xū*) i JG 11 (*qū chí*): dolne i górne punkty *he* (morze) jelita grubego, regulują pracę jelit, usuwają stagnację, oczyszczają gorąco i uśmierzają ból.
- Ż 44 (*nèi tíng*): oczyszcza gorąco jelit i harmonizuje jelita.

Punkty pomocnicze

- N 6 (*zhào hǎi*): odżywia *yin* i usuwa niedoborowe gorąco.
- JG 9 (*shàng lián*): leczy wymioty, uśmierza ból głowy i eliminuje zawroty głowy spowodowane ogniem *yang ming*.

Zalecana formuła: *má zǐ rén wán* (麻子仁丸, pigułki z owocami konopii) z *Traktatu o chorobach z zimna* (*Shāng hán lùn*, 伤寒论).

Formuły zastępcze

- *Rùn cháng wán* (润肠丸, pigułki nawilżające jelita).
- *Dà chéng qì tāng* (大承气汤, większy wywar przeczyszczający).

Formuły patentowe

- *Dāng guī lóng huì wán* (当归龙荟丸, pigułki z arcydzięglem chińskim, gencjaną i aloesem).
- *Má rén ruǎn jiāo náng* (麻仁软胶囊, miękkie kapsułki z owocami konopi).

2. ZASTÓJ QI W JELITACH

Objawy: trudne lub niepełne wypróżnianie, odbijania, wzdęcia, głośnie przelewanie w brzuchu, uczucie pełności i dyskomfortu w klatce piersiowej i obszarze podżebrzowym, rozpieranie i ból brzucha, słaby apetyt, wycieńczenie, wszystkie objawy nasilające się pod wpływem stresu emocjonalnego i psychicznego, bladoczerwony język z cienkim, białym i tłustym nalotem oraz strunowaty puls.

Zasady leczenia

- Regulować *qi* i usunąć zastój.
- Regulować jelita i usunąć zaparcie.

Główne punkty akupunkturowe

- Ż 25 (*tiān shū*): punkt przedni *mu* jelita grubego, wzmacnia żołądek i jelita, reguluje *qi*, poprawia trawienie i usuwa zastój.
- Ż 28 (*shuǐ dào*): reguluje *qi* dolnego ogrzewacza i usuwa zaparcia.
- W 3 (*tài chōng*): punkt *yuan* (źródłowy) wątroby, rozprzestrzenia *qi* wątroby, łagodzi emocje, rozluźnia klatkę piersiową i łagodzi ból.
- RN 12 (*zhōng wǎn*): harmonizuje śledzionę i żołądek, ogrzewa środkowy ogrzewacz i reguluje *qi*.
- PM 25 (*dà cháng shù*): punkt tylny *shu* jelita grubego, reguluje *qi* jelit i usuwa zastój.
- SJ 6 (*zhī gōu*): uśmierza ból w klatce piersiowej i ból w okolicy podżebrzowej oraz reguluje *qi*.

Punkty pomocnicze

- PŻ 24 (*rì yuè*): punkt przedni *mu* pęcherzyka żółciowego, uśmierza ból w okolicy podżebrzowej, rozprzestrzenia *qi* wątroby i harmonizuje jelita.
- Os 6 (*nèi guān*): reguluje *qi*, rozluźnia klatkę piersiową i uśmierza ból brzucha.

Zalecana formuła: *liù mó tāng* (六磨汤, wywar z sześciu zmielonych składników) ze *Standardów diagnozy i leczenia* (*Zhèng zhì zhǔn shéng*, 证治准绳).

Formuły zastępcze

- *Chái hú shū gān sǎn* (柴胡疏肝散, proszek z przewiercieniem rozluźniający wątrobę).
- *Sì mò tāng* (四磨汤, wywar z czterech zmielonych składników).

Formuły patentowe

- *Chái hú shū gān wán* (柴胡舒肝丸, pigułki z przewiercieniem rozluźniające wątrobę).
- *Mù xiāng shùn qì wán* (木香顺气丸, pigułki z korzeniem kostowca równoważące qi).

3. NIEDOBÓR QI ŚLEDZIONY

Objawy: zaparcia z głośnym przelewaniem w brzuchu, niezdolność do całkowitego wypróżnienia z powodu braku sił, wypróżnianie, po którym występują poty i duszność, blada cera, wyczerpanie, zmęczenie, niechęć do mówienia, blady i miękki język z cienkim i białym nalotem, słaby puls.

Zasady leczenia

- Wzmocnić śledzionę, aby wzmocnić qi.
- Ogrzać dolny ogrzewacz i nawilżyć jelita.

Główne punkty akupunktururowe

- PM 20 (*pí shù*): punkt tylny *shu* śledziony, reguluje qi środkowego ogrzewacza, wzmacnia śledzionę i uśmierza ból brzucha.
- PM 25 (*dà cháng shù*): punkt tylny *shu* jelita grubego, reguluje qi jelit i rozprasza zastój.
- Ż 25 (*tiān shū*): punkt przedni *mu* jelita grubego, wzmacnia żołądek i jelita, reguluje qi, poprawia trawienie i usuwa zastój.
- Ż 37 (*shàng jù xū*): punkt dolny *he* (dolne morze) jelita grubego, reguluje jelita, rozprasza zastój, usuwa gorąco i uśmierza ból.
- RN 6 (*qì hǎi*): wzmacnia śledzionę i tonizuje qi źródłowe, pobudza krążenie krwi, usuwa zmęczenie.
- SJ 6 (*zhī gōu*): rozluźnia klatkę piersiową, zsyła w dół zbuntowane qi i usuwa zaparcie.

Punkty pomocnicze

- Ś1 8 (*dì jī*): punkt *xi-cleft* (szczelina) śledziony, usuwa wilgoć i reguluje śledzionę, poprawia trawienie oraz apetyt.
- Ż 36 (*zú sān lǐ*): usuwa wilgoć, wzmacnia śledzionę, tonizuje qi i pobudza krążenie.

Zalecana formuła: *huáng qí tāng* (黄芪汤, wywar z traganikiem) z *Załączników do istotnych formuł ze złotego sekretarzyka* (*Jīn guì yì*, 金匮翼).

Formuła zastępcza: *bǔ zhōng yì qì tāng* (补中益气汤, wywar uzupełniający centrum i wzmacniający qi).

Formuła patentowa: *biàn mì tōng kǒu fú yè* (便秘通口服液, płyn doustny łagodzący zaparcia).

4. NIEDOBÓR YIN I SUCHOŚĆ JELIT

Objawy: bardzo suche stolce, zawroty głowy, szumy uszne, bolesność oraz osłabienie lędźwi i kolan, wychudzenie, rumień na policzkach, niepokój, bezsenność, falująca gorączka, poty nocne, zaczerwieniony język ze skąpym nalotem oraz nitkowaty i szybki puls.

Zasady leczenia

- Odżywić yin i płyny ustrojowe.
- Nawilżyć jelita i usunąć zaparcie.

Główne punkty akupunktururowe

- Ż 25 (*tiān shū*): punkt przedni *mu* jelita grubego, wzmacnia żołądek i jelita, reguluje qi, poprawia trawienie i usuwa zastój.
- PM 25 (*dà cháng shù*): punkt tylny *shu* jelita grubego, reguluje qi jelit i rozprasza zastój.
- Ż 28 (*shuǐ dào*): reguluje qi dolnego ogrzewacza i usuwa zaparcie.
- Ż 36 (*zú sān lǐ*): wzmacnia śledzionę, wspiera prawidłowe qi i krążenie.
- Ś1 6 (*sān yīn jiāo*): wzmacnia śledzionę i odżywia yin, harmonizuje dolny ogrzewacz.
- N 6 (*zhào hǎi*): odżywia yin, usuwa niedoborowe gorąco i zaparcie.

Punkty pomocnicze

- RN 4 (*guān yuán*): punkt przedni *mu* jelita cienkiego, tonizuje *qi* źródłowe, uzupełnia niedobory i reguluje jelito cienkie.
- W 3 (*tài chōng*): punkt *yuan* (źródłowy) wątroby, odżywia *yin* i krew wątroby, leczy nieregularne miesiączki.

Zalecana formuła: *zēng yè tāng* (增液汤, wywar pomnażający płyny) z *Systematycznego różnicowania chorób z gorąca* (*Wēn bìng tiáo biàn*, 温病条辨).

Formuły zastępcze

- *Liù wèi dì huáng wán* (六味地黄丸, sześciokładnikowe pigułki z remanią).
- *Yì wèi tāng* (益胃汤, wywar wzmacniający żołądek).

Formuła patentowa: *wǔ rén rùn cháng wán* (五仁润肠丸, pigułki z pięciu nasion nawilżające jelita).

5. NIEDOBÓR YANG ŚLEDZIONY I NEREK

Objawy: zmęczenie, utrudnione wypróżnianie, obfite oddawanie jasnego moczu, blada cera, zimne kończyny, ból brzucha i zimno w brzuchu, bolesność lędźwi i kolan, blady język z odciskami zębów i białym, wilgotnym nalotem, głęboki, słaby i wolny puls.

Zasady leczenia

- Ogrzać *yang* i wzmocnić śledzionę.
- Tonizować *qi* nerek i ogrzać *ming men*.
- Pobudzić wypróżnienia i usunąć zaparcie.

Główne punkty akupunktururowe

- Ż 25 (*tiān shū*): punkt przedni *mu* jelita grubego, wzmacnia żołądek i jelita, reguluje *qi*, poprawia trawienie i usuwa zastój.
- PM 25 (*dà cháng shù*): punkt tylny *shu* jelita grubego, reguluje *qi* jelita i rozprasza zastój.
- PM 20 (*pí shù*): punkt tylny *shu* śledziony, reguluje *qi* środkowego ogrzewacza, wzmacnia śledzionę i usmierza ból brzucha.
- RN 8 (*shén què*): zastosować mokszą, aby ogrzać *yang* i usunąć obrzęki.
- RN 4 (*guān yuán*): punkt przedni *mu* jelita cienkiego, tonizuje *qi* źródłowe, uzupełnia niedobór i reguluje jelito cienkie.
- DU 3 (*yāo yáng guān*): tonizuje *qi* źródłowe, wspiera lędźwie i kończyny dolne, rozprasza wilgoć i reguluje menstruację.

Punkty pomocnicze

- PM 23 (*shèn shù*): punkt tylny *shu* nerek, tonizuje nerki, wzmacnia *yang*, *qi* i obszar lędźwiowy, wpływa korzystnie na oddawanie moczu i miesiączkę.
- RN 12 (*zhōng wǎn*): harmonizuje śledzionę i żołądek, ogrzewa środkowy ogrzewacz i reguluje *qi*.

Zalecana formuła: *jì chuān jiān* (济川煎, wywar uzupełniający płyny) z *Dzieł zebranych [Zhang] Jing-yue* (*Jǐng Yuè quán shū*, 景岳全书).

Formuły zastępcze

- *Wēn pí tāng* (温脾汤, wywar ogrzewający śledzionę).
- *Jì shēng shèn qì wán* (济生肾气丸, ratujące życie pigułki na *qi* nerek).

Formuły patentowe

- *Bàn liú wán* (半硫丸, pigułki z pinellią i siarką).
- *Jì shēng shèn qì wán* (济生肾气丸, ratujące życie pigułki na *qi* nerek).

Podsumowanie informacji dotyczących leczenia zaparcia

Wzorce	Punkty główne	Punkty pomocnicze	Formuły
Nagromadzenie nadmiarowego gorąca w jelitach	PM 25, Ż 25, SJ 6, JG 4, Ż 37, JG 11, Ż 44	N 6: niedobór <i>yin</i> powodujący niedoborowe gorąco JG 9: wymioty, bóle głowy i zawroty głowy spowodowane ogniem <i>yang ming</i>	<i>má zǐ rén wán</i> lub <i>nùn cháng wán</i> , lub <i>dà chéng qì tāng</i>
Zastój <i>qi</i> w jelitach	Ż 25, Ż 28, W 3, RN 12, PM 25, SJ 6	PŻ 24: ból w okolicy podżebrzowej spowodowany zastojem <i>qi</i> Os 6: ból brzucha spowodowany zastojem <i>qi</i>	<i>liù mò tāng</i> lub <i>chái hú shū gān sǎn</i> , lub <i>sì mò tāng</i>
Niedobór <i>qi</i> śledziony	PM 20, PM 25, Ż 25, Ż 37, RN 6, SJ 6	Śl 8: niestrawność spowodowana wilgocią Ż 36: nagromadzenie wilgoci	<i>huáng qì tāng</i> lub <i>bǔ zhōng yì qì tāng</i>
Niedobór <i>yin</i> i suchość jelit	Ż 25, PM 25, Ż 28, Ż 36, Śl 6, N 6	RN 4: niedobór w jelitach W 3: niedobór <i>yin</i> wątroby i bolesne miesiączkowanie	<i>zēng yè tāng</i> lub <i>liù wèi dì huáng wán</i> , lub <i>yì wèi tāng</i>
Niedobór <i>yang</i> śledziony i nerek	Ż 25, PM 25, PM 20, RN 8, RN 4, DU 3	PM 23: niedobór <i>yang</i> śledziony i nerek RN 12: zimno w środkowym ogrzewaczu	<i>jì chuān jiān</i> lub <i>wēn pí tāng</i> , lub <i>jì shēng shèn qì wán</i>

STUDIUM PRZYPADKU: Przewlekłe zaparcie

Pani Wang, 36 lat.

Główna dolegliwość: od pół roku trudności z wypróżnianiem.

Wywiad lekarski: pacjentka od ponad pół roku cierpiąca na utrudnione wypróżnianie. Często oddawanie stolca zabierało jej ponad godzinę i w związku z tym wspomagała się *niú huáng jiě dú piàn* (pigułki z bezoarem bydlęcym usuwające toksyny), *dà huáng piàn* (pigułki z rabarbarem) i lewatywą glicerynową. Jednak zaparcia powracały i stopniowo się nasilały.

Objawy: wzdęcia i rozpieranie w podbrzuszu z chęcią wypróżnienia się bez możliwości oddawania stolca, brak siły i obfite pocenie się po wypróżnieniu, blada cera, zmęczenie psychiczne, słaby apetyt, bladoczerwony język z odciskami zębów oraz cienkim i białym nalotem, cienki i słaby puls.

Badanie fizykalne: temperatura: 36,5°C; puls: 80 uderzeń/min; oddech: 20 oddechów/min; ciśnienie krwi: 120/70 mm Hg. Pacjentka przytomna i chętna do współpracy. Nie miała zażółconej skóry i twardówki ani powiększonych węzłów chłonnych, wątroby i śledziony. Szmer oddechowe czyste, rytm serca miarowy i bez szmerów. Brzuch miękki, niebolesny, objaw Blumberga negatywny. Rutynowe badania moczu i krwi oraz kolonoskopia nie wykazały nieprawidłowości.

Różnicowanie wzorców

Śledziona reguluje funkcje transportu i transformacji, dlatego gdy jest w stanie niedoboru, transport i transformacja pokarmu są upośledzone, co powoduje stagnację wilgoci. Kiedy towarzyszy niedobór *qi* jelita grubego, to jest ono zbyt słabe, aby wydalac toksyny i wilgoć przez stolec, i dochodzi do zaparcia. W tej sytuacji należy unikać metody przeczyszczającej. W *Naukach Dan-xi* (*Dān Xī xīn fǎ*, 丹溪心法) zapisano: „Jeśli stosujemy silne środki przeczyszczające, konsumuje to płyny ustrojowe, *qi* i krew. Chociaż jelita są tymczasowo odblokowane, zaparcie wkrótce pojawia się”.

Tu mamy przypadek niedoboru *qi* śledziony i płuc z niedoborem płynów wewnętrznych. Pacjentka regularnie używała silnych, gorzkich i zimnych formuł ziołowych, aby wywołać wypróżnienie, co przynosiło chwilową ulgę, ale jeszcze bardziej uszkadzało *qi* i płyny, a zaparcia coraz bardziej się nasilały. Płuca i jelito grube mają związek wewnętrzny i zewnętrzny. Kiedy *qi* płuc jest osłabione, to razem z niedoborem *qi* śledziony pojawia się słabość wypróżniania. W tym przypadku na niedobór *qi* śledziony wskazują blada cera, zmęczenie psychiczne,

słaby apetyt, rozpieranie w brzuchu i dyskomfort zwiększający się po posiłkach, bladoczerwony język z odciskami zębów oraz cienki i słaby puls.

Diagnoza

Diagnoza według TMCh: zaparcia z powodu niedoboru *qi* śledziony i płuc z niedoborem płynów wewnętrznych.

Diagnoza według medycyny zachodniej: zaparcia.

Leczenie

Głównym patomechanizmem tego przypadku jest niedobór *qi* śledziony i płuc z niedoborem płynów ustrojowych.

Zasady

- Wzmocnić *qi* i śledzionę.
- Nawilżyć jelita, aby ułatwić wypróżnianie.

Formuła: zmodyfikowane *huáng qí tāng* (wywar z tragankiem).

Składniki

黄芪	<i>huáng qí</i>	20 g	surowe <i>radix Astragali</i>
党参	<i>dǎng shēn</i>	10 g	<i>radix Codonopsis</i>
白术	<i>bái zhú</i>	10 g	surowe <i>rhizoma Atractylodis macrocephalae</i>
枳壳	<i>zhǐ qiào</i>	10 g	<i>fructus Aurantii</i>
桔梗	<i>jié gěng</i>	10 g	<i>radix Platycodonis</i>
郁李仁	<i>yù lǐ rén</i>	15 g	<i>semen Pruni</i>
山楂	<i>shān zhā</i>	15 g	<i>fructus Crataegi</i>

Analiza formuły

W tej formule *huáng qí* silnie wzmacnia *qi* płuc i śledziony. *Dǎng shēn* i *jié gěng* wspomagają *huáng qí* w tonizowaniu *qi*. *Yù lǐ rén* uwalnia i rozluźnia jelita. *Zhǐ qiào* przełamuje stagnację *qi* i kieruje *qi* w dół, a w połączeniu z *jié gěng* harmonizuje *qi* środkowego ogrzewacza, jedno zioło zsyła w dół, a drugie wznosi. Prażone *shān zhā* wspomaga trawienie. Surowe *bái zhú* wzmacnia śledzionę i nawilża jelita, aby usunąć zaparcia.

Kombinacje punktów akupunkturowych ucha

Sympatyczny (<i>jiāo gǎn</i>)	Odbytnica (<i>zhí cháng</i>)	Jelito grube (<i>dà cháng</i>)
Wątroba (<i>gān</i>)	Śledziona (<i>pí</i>)	Podkorowy (<i>pí zhì xià</i>)
Endokryny (<i>nèi fēn mì</i>)	<i>Sanjiao</i> (<i>sān jiāo</i>)	

Pacjentkę można również leczyć za pomocą aurikuloterapii lub nasion umieszczonych na uszach w celu pobudzenia wypróżnień. Należy przymocować taśmą klejącą nasiona *wáng bù liú xíng* na wybranych punktach ucha, jak również na punktach tkliwych. Nasiona należy przyklejać na uszach naprzemiennie i zmieniać co 2 dni. Pacjentka powinna naciskać nasiona 5 razy dziennie przez jakieś 10 min, aż obszar będzie gorący, rozpierający i bolesny. Zwykle 30 dni to jeden cykl leczenia.

Kolejne wizyty

Po tygodniu stosowania formuły treść pokarmowa łatwiej przechodziła przez jelita, a po kolejnych 20 dawkach ziół pacjentka bez problemu oddawała stolec.

KLUCZOWE PUNKTY KLINICZNE

Zaparcie jest często spotykanym objawem i istnieje wiele jego wzorców różnicowych i przyczyn. Przyjmowanie wyłącznie środków przeczyszczających często przynosi jedynie chwilową ulgę lub czasami jest w ogóle nieskuteczne. Dopiero leczenie przyczyny zaparcia daje trwałe rezultaty.

Bardzo ważne jest edukowanie pacjenta cierpiącego na nawykowe zaparcia, ponieważ często ma on szkodliwy nawyk regularnego przyjmowania leków przeczyszczających, które dodatkowo uszkadzają płyny ustrojowe i *qi*. Należy poradzić pacjentowi, aby unikał stosowania takich środków i zwrócił uwagę na zdrowe nawyki żywieniowe. Kiedy pacjent cierpi na zaparcia z powodu niedoboru *qi*, powinien spożywać pokarmy, które odżywiają *qi* i pobudzają pracę jelit, np. warzywa korzeniowe. Kiedy pacjent cierpi na zaparcia z powodu stagnacji zimna, powinien unikać wszelkich zimnych pokarmów i zwiększyć spożycie rozgrzewających pokarmów, takich jak owsianka i zupy. Kiedy cierpi na zaparcia spowodowane stagnacją gorąca, powinien unikać gorących, pikantnych i tłustych potraw oraz dodawać do diety więcej warzyw i owoców, takich jak jabłka, banany, ananasy. Te zmiany w diecie można łączyć z formułami, aby w pełni złagodzić zaparcia. Pacjent może również opracować zdrowy program ćwiczeń: spacer przez 30 min wieczorem po kolacji, pływanie lub lekki jogging. Powinien również unikać nadmiernego pocenia się, aby nie powodować dalszego uszkodzenia płynów ustrojowych. Ponadto należy zwrócić uwagę na negatywny wpływ stresu psychicznego i emocjonalnego oraz pozytywny efekt zachowania spokojnego i zdrowego nastawienia.

PODSUMOWANIE

Miejscem zaparcia są jelita, ale na ten stan mają również wpływ zaburzenia śledziony, żołądka, płuc, wątroby i nerek. Zaparcia mogą powodować zarówno zewnętrzne czynniki patogenne, takie jak zimno i gorąco, wilgoć i śluz, jak i czynniki wewnętrzne, jak nieregularna lub niewłaściwa dieta oraz nadmierne emocje. Zaburzenia narządów (np. niedobór *yin*, *yang*, *qi* i krwi) mogą skutkować zablokowaniem jelit wynikiem braku ciepła jelit i płynów ustrojowych, co prowadzi do suchych i trudnych do wydalenia stolców. Główne zasady leczenia to odblokowanie i regulacja wypróżnień oraz nawilżenie jelit w celu ułatwienia wypróżnienia.

PYTANIA SPRAWDZAJĄCE

1. Jakie są wzorce i zalecane formuły na zaparcia?
2. Jak można odróżnić zimno, gorąco, niedobór i nadmiar, które powodują zaparcia?
3. Jakie są kluczowe punkty kliniczne zaparcia?
4. Pytania wielokrotnego wyboru:
 - 1) Mężczyzna, 70 lat. Pacjent ma następujące objawy: wypróżnianie bez użycia siły, duszność, samoistne pocenie się, uczucie słabości po wypróżnieniu, suche stolce, blady język z cienkim nalotem i słaby puls. Leczenie polega na:
 - a. wzmocnieniu *yang* nerek.
 - b. ogrzaniu *yang* i tonizowaniu *qi*.
 - c. tonizowaniu *qi* i nawilżaniu jelit.
 - d. odżywianiu krwi i nawilżaniu jelit.
 - e. odżywianiu *yin* i rozluźnianiu jelit.
 - 2) Pacjent od miesięcy ma suchy stolec, skarży się na zaparcia i utrudnione wypróżnianie. Towarzyszące objawy to gorączka, rozdrażnienie, uczucie rozpierania, pełności i ból w brzuchu, suchość w ustach z nieświeżym oddechem, skąpy i ciemnobrązowy mocz, czerwony język z żółtym i suchym nalotem oraz ślizgający i szybki puls. Zalecana formuła to:
 - a. *má zǐ rén wán* (pigułki z owocami konopi).
 - b. *gēng yī wán* (pigułki przeczyszczające).
 - c. *dà chéng qì tāng* (większy wywar przeczyszczający).
 - d. *zēng yè tāng* (wywar pomnażający płyny).
 - e. *dà chái hú tāng* (większy wywar z przewiercieniem).

3) Pan Li, 75 lat. Pacjent ma następujące objawy: zaparcia z suchymi stolcami, cera pozbawiona blasku, zaburzenia równowagi, niewyraźne widzenie, kołatanie serca, bezsenność, blade paznokcie, blade usta i język oraz cienki puls. Rozpoznanie według diagnozy różnicowej to:

- zaparcia z powodu niedoboru krwi.
- zaparcia spowodowane niedoborem *qi*.
- zaparcia spowodowane niedoborem *yang*.
- zaparcia spowodowane zarówno niedoborem *qi*, jak i krwi.
- zaparcia spowodowane stagnacją *qi*.

4) Pan Zhang, 28 lat. Pacjent ma mocną konstytucję i dobry apetyt i właśnie wyzdrowiał z przeziębienia. Stolec stosunkowo suchy, wypróżnienie co kilka dni, któremu towarzyszy rozpieranie i pełność brzucha, zaczerwienienie twarzy i dokuczliwe gorąco, suchość w ustach z nieświeżym oddechem, ciemnoczerwone usta, czerwony język z żółtym nalotem oraz ślizgający i szybki puls. Rozpoznanie według diagnozy różnicowej to:

- niedobór *yin* i płynów ustrojowych oraz suchość jelit.
- akumulacja gorąca w żołądku i jelitach z wyczerpaniem płynów.
- niedobór krwi i płynów ustrojowych powodujący zaparcia.
- zablokowanie gorąca, stagnacja *qi* i nadmiar w żołądku i jelitach.
- zablokowanie gorąca i zastój pożywienia w żołądku i jelitach.

5) Pan Zhang, 80 lat. Pacjent cierpi na zaparcia od dłuższego czasu. Zażywanie *fān xiè yè* nie przynosi poprawy. Pacjent odczuwa słabość podczas wypróżniania, co manifestuje się jako zaparcie. Po wypróżnieniu pacjent nadmiernie się poci, odczuwa zmęczenie psychiczne i osłabienie. Ma blade język z cienkim nalotem oraz niedoborowy i słaby puls. Leczenie polega na:

- tonizowaniu *qi* i nawilżaniu jelit.
- ogrzaniu *yang* i wspieraniu wypróżnienia.
- poruszeniu *qi* i usunięciu zastoju pożywienia.
- odżywianiu krwi i nawilżaniu jelit.
- tonizowaniu *qi* i odżywianiu krwi, nawilżaniu jelit, aby pobudzić wypróżnianie.

6) Pan Liu, 39 lat. Pacjent przez dłuższy czas cierpi na zaparcia i miewa stany depresyjne. Towarzyszą temu następujące objawy: uczucie pełności i rozpierania w klatce piersiowej i podbrzuszu, rozpieranie oraz niepokój w górnej i dolnej części brzucha, nasilające się po posiłkach, częste odbijanie, lekko tłusty nalot na języku i strunowaty puls. Zalecana formuła to:

- chái hú shū gān sǎn* (proszek z przewiercieniem rozluźniający wątrobę).
- sì nì sǎn* (proszek na lodowate kończyny).
- liù mò tāng* (wywar z sześciu zmielonych składników).
- dà chéng qì tāng* (większy wywar przeczyszczający).
- mù xiāng shùn qì wán* (pigułki z korzeniem kostowca równoważące *qi*).

Odpowiedzi

1. Powszechnie występujące wzorce zaparcia i zalecane formuły:

- zastój nadmiarowego gorąca w jelitach, zalecana formuła to: *má zǐ rén wán* (pigułki z owocami konopi), *nùn cháng wán* (pigułki nawilżające jelita) lub *dà chéng qì tāng* (większy wywar przeczyszczający);
- stagnacja *qi* w jelitach, zalecana formuła to: *liù mò tāng* (wywar z sześciu zmielonych składników), *chái hú shū gān sǎn* (proszek z przewiercieniem rozluźniający wątrobę) lub *sì mò tāng* (wywar z czterech zmielonych składników);
- niedobór *qi* śledziony, zalecana formuła to: *huáng qì tāng* (wywar z tragankiem) lub *bǔ zhōng yì qì tāng* (wywar uzupełniający centrum i wzmacniający *qi*);
- niedobór *yin* z suchością jelit, zalecana formuła to: *zēng yè tāng* (wywar pomnażający płyny), *liù wèi dì huáng wán* (sześciokładnikowe pigułki z remanią) lub *yì wèi tāng* (wywar wzmacniający żołądek);
- niedobór śledziony i *yang* nerek, zalecana formuła to: *jì chuān jiān* (wywar uzupełniający płyny), *wēn pí tāng* (wywar ogrzewający śledzionę) lub *jì shēng shèn qì wán* (ratujące życie pigułki na *qi* nerek);
- stagnacja zimna, zalecana formuła to: *dà huáng fù zǐ tāng* (wywar z rabarbarem i tojadem);

- stagnacja pożywienia, zalecana formuła to: *zhǐ shí dǎo zhì wán* (pigułki z niedojrzałą gorzką pomarańczą poruszające zastój);
 - zablokowanie mętnego śluzu i reum, zalecana formuła to: *dǎo tán tāng* (wywar usuwający śluz);
 - niedobór krwi, zalecana formuła to: *rùn cháng tāng* (pigułki nawilżające jelita).
2. Różnicowanie wzorców zaparcí opiera się na objawach i oznakach wskazujących na to, czy wzorzec jest nadmiarowy, czy niedoborowy, czy powodem jest gorąco, czy zimno, i które narządy są dotknięte. Suchość w jamie ustnej i gardle, ból głowy, szumy uszne, czerwony język z żółtym nalotem oraz szybki i ślizgający puls wskazują na nadmiarowy wzorzec gorąca. Jeśli zaparcia nasilają się po zimnym jedzeniu i w zimne dni oraz towarzyszą im ostre i nagłe skurcze podbrzusza, a apetyt jest osłabiony, to ich przyczyną jest nadmiar zimna w jelitach. W przypadku uczucia słabości podczas wypróżnienia, duszności, spontanicznych potów miękkiego i głębokiego pulsu wzorcem zaparcia jest niedobór *qi*. Jeżeli występuje suchość ust i oczu, suche stolce, biały język z cienkim nalotem i głęboki puls, zaparcie jest spowodowane niedoborem płynów i krwi.
3. Pacjentów należy poinformować, aby nie stosowali leków przeczyszczających i kształtowali odpowiednie nawyki żywieniowe. Jeśli pacjent cierpi na zaparcia spowodowane niedoborem *qi*, powinien spożywać pokarmy, które odżywiają *qi* i pobudzają pracę jelit, np. warzywa delikatne i korzeniowe. Gdy pacjent cierpi na zaparcia z powodu zastoju zimna, powinien unikać wszelkich zimnych pokarmów i zwiększyć spożycie pokarmów rozgrzewających, takich jak owsianka i zupy. Gdy pacjent cierpi na zaparcia spowodowane stagnacją gorąca, powinien unikać gorących, pikantnych i tłustych potraw oraz spożywać więcej warzyw i owoców, takich jak jabłka, banany, ananasy. Zmiany dietetyczne można łączyć z odpowiednimi formułami ziołowymi, aby w pełni usunąć objawy. Pacjent powinien również wykonywać odpowiednią aktywność fizyczną, np. spacer przez 30 min wieczorem po kolacji, pływanie lub lekki jogging. Powinien również unikać nadmiernej pocenia się, aby nie dopuścić do dalszego uszkodzenia płynów. Ponadto powinien unikać stresu psychicznego i emocjonalnego oraz kultywować spokojny i zdrowy tryb życia.
4. 1) c, 2) a, 3) a, 4) b, 5) a, 6) c.

4.5. Biegunka

Biegunka objawia się częstym i luźnym stolcem z obecnością niestrawionych resztek pożywienia w stolcu lub, w niektórych przypadkach, częstym i wodnistym stolcem. W dawnych czasach biegunkę klasyfikowano jako dwa odrębne syndromy: jako częste luźne stolce bez naglącego parcia i jako nagłe, strzelające, wodniste stolce. Biegunki można charakteryzować jako wzorce nadmiaru lub niedoboru, zimna lub gorąca. Biegunka ma łagodny lub ciężki przebieg i występuje u osób w każdym wieku. U niektórych pacjentów, zwłaszcza u dzieci i osób słabych, a często u osób w podeszłym wieku, biegunka zagraża życiu i wymaga natychmiastowego leczenia.

Biegunka często występuje w ostrym zapaleniu jelit, zespole jelita drażliwego, guzach jelit, gruźlicy jelit i w wielu innych chorobach.

Miejscem biegunki są jelita i ściśle zależy ona od funkcji śledziony, wątroby oraz nerek. Podobnie jak w przypadku zapań, biegunka może być spowodowana zarówno zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi czynnikami patogennymi. Mogą ją wywołać zewnętrzny atak patogennego zimna, gorąca i wilgoci, a także wewnętrzne czynniki, takie jak akumulacja pożywienia, nadmierne emocje oraz osłabienie narządów wewnętrznych. Biegunka występuje zarówno we wzorcach niedoborowych, jak oraz nadmiarowych i może mieć przebieg ostry, umiarkowany lub przewlekły, czasami zagraża życiu.

RÓŻNICOWANIE WZORCÓW KLINICZNYCH I LECZENIE

1. ZIMNO-WILGOĆ ATAKUJĄCE ŚLEDZIONĘ

Objawy: jasne, luźne i wodniste stolce, ból brzucha i uczucie pełności, które nasilają się po spożyciu zimnego jedzenia lub w zimne dni, głośnie przelewanie w brzuchu, słaby apetyt, nudności, wymioty, brak pragnienia, niechęć do zimna, gorączka, zablokowany nos, ból głowy, bóle ciała, ociążałość kończyn, bładny język z białym i tłustym nalotem oraz miękki i powolny puls.

Zasada leczenia

- Uwolnić powierzchnię i rozproszyć zimno.
- Ogrzać wnętrze i transformować wilgoć.

Główne punkty akupunkturuowe

- RN 12 (*zhōng wǎn*): punkt przedni *mu* żołądka, harmonizuje śledzionę i żołądek, ogrzewa środkowy ogrzewacz i reguluje *qi*.
- Ż 25 (*tān shū*): wzmacnia śledzionę i żołądek, oczyszcza wilgoć, łagodzi wymioty i rozprasza stagnację.
- Ż 36 (*zú sān lǐ*): usuwa wilgoć, wzmacnia *qi* żołądka, wzmacnia śledzionę, łagodzi biegunkę i wymioty, wspomaga krążenie krwi.
- Ż 37 (*shàng jù xū*): punkt dolny *he* (dolne morze) jelita grubego, rozprasza zastój, wydala wilgoć, łagodzi biegunkę i łagodzi ból.
- Ś1 9 (*yīn líng quán*): harmonizuje środkowy ogrzewacz, usuwa wilgoć i rozprasza obrzęki.
- RN 8 (*shén què*): zastosować mokse, aby ogrzać *yang* i rozproszyć obrzęki.

Podręcznik *Choroby wewnętrzne w tradycyjnej medycynie chińskiej* pomoże czytelnikowi nie tylko poszerzyć wiedzę o leczeniu chorób wewnętrznych, lecz także usystematyzować posiadane wcześniej informacje. W niniejszym tomie wybitni eksperci z zakresu medycyny chińskiej omawiają zaawansowane choroby: płuc, serca, wątroby, śledziony i żołądka oraz nerek.

Autorzy łączą teorię medycyny chińskiej z klasycznym rozumieniem patomechanizmu chorób, takich jak cukrzyca, bezsenność, choroba Parkinsona, padaczka, syndrom niedoboru i wycieńczenia, czerwotka. Prezentację złożonych przypadków klinicznych poprzedzili krótką charakterystyką chorób – przedstawili etiologię danego zaburzenia, jego objawy oraz metody i zasady leczenia (akupunktura, moksycucja, ziołolecznictwo).

Podręcznik zawiera:

- 100 studiów przypadków dotyczących ponad 40 powszechnie występujących chorób wewnętrznych,
- szczegółowy opis patomechanizmu i zasad leczenia każdego przedstawionego przypadku klinicznego,
- jasne objaśnienia wzorców chorobowych,
- zalecenia dotyczące stosowania formuł i ich modyfikacji oraz punktów akupunkturowych,
- pytania sprawdzające.

Choroby wewnętrzne w tradycyjnej medycynie chińskiej to pierwsza pozycja z ważnej serii *Studia przypadków według tradycyjnej medycyny chińskiej*. W tej dobrze skonstruowanej książce o dużej wartości edukacyjnej autorzy, wybitni specjaliści (chińscy profesorowie oraz dr Suzanne Robidoux, wykładowczyni na Beijing University of Chinese Medicine) na podstawie analizy typowych przypadków przedstawiają metody leczenia chorób związanych z różnymi narządami wewnętrznymi. Dobór procedur leczniczych oparty jest na chińskiej diagnostyce i różnicowaniu wzorców, co pozwala na skuteczne leczenie zarówno przyczyn chorób, jak i ich objawów.

Książka ta to nie tylko znakomite wsparcie dla zaawansowanych studentów i terapeutów medycyny chińskiej, lecz także pomoc dla lekarzy medycyny zachodniej, którzy dzięki niej mogą się zapoznać z tradycyjnymi metodami ciągle rozwijającej się akademickiej medycyny chińskiej. To istotny krok w rozwoju w Polsce medycyny integracyjnej (łączącej najlepsze osiągnięcia biomedycyny ze sprawdzonymi i przebadanymi naukowo metodami medycyny chińskiej),

która z korzyścią dla pacjentów, ale i dla systemów ochrony zdrowia, staje się coraz bardziej popularna w wysoko rozwiniętych krajach na całym świecie.

dr MAREK KALMUS

honorowy prezes Polskiego Towarzystwa Tradycyjnej Medycyny Chińskiej, wiceprezydent World Federation of Acupuncture-Moxibustion Societies

Choroby wewnętrzne w tradycyjnej medycynie chińskiej z serii *Studia przypadków według tradycyjnej medycyny chińskiej* to dobrze skonstruowana książka o dużej wartości edukacyjnej. Autorzy, wykładowcy TMCh, pracownicy naukowcy uniwersytetów w Changshan i Hangzhou, płynnie poruszają się pomiędzy klasycznymi traktatami medycznymi a współczesną medycyną. Osobom studiującym medycynę chińską ten wyjątkowy podręcznik pomoże zrozumieć wzorce patologii i prawidłowo je rozpoznać. Szczególną wartość tej publikacji stanowią jednak analizy przypadków klinicznych, będące inspiracją w codziennej pracy w gabinecie.

ROMAN SZYMULA

Dipl. Ac. (Nankin), DCCM (ICEAMI),
założyciel Szkoły TOMO i Instytutu Baoku

